

28. Raittiuslautakunnan toimisto

Raittiuslautakunnan ja sen toimiston toiminta jatkui v:n 1967 aikana johtosääntöjen ja vuoden ensimmäisessä kokouksessa hyväksytyyn työohjelman edellyttämällä tavalla. Työmuodot olivat pääpiirteissään entiset, mutta erityistä huomiota kiinnitettiin pääkaupungissa toimivien raittiuspiirijärjestöjen palkkaamien toiminnanohjaajien työn tehostamiseen jatkamalla erillisen avustusmuotoisen palkkion suorittamista raittiuspiirijärjestöille sekä pyrkimällä monin käytännöllisin muodoin tehokkaaseen yhteistyöhön a.o. toiminnanohjaajien ja lautakunnan toimihenkilöiden välillä.

Järjestöjen työtä pyrittiin monella muullakin tavalla tukemaan ja tehostamaan. Paitsi neuvotteluja lautakunta avusti raittiuspiirijärjestöjä varsinkin valistus- ja juhlatilaisuuksien järjestämisessä sekä järjesti lisäksi yhteistoimintakursseja ja aktivointikilpailuja. Paikallisten järjestöjen jäsenille myönnettiin pienehköjä kurssiavustuksia heidän osallistuessaan valtakunnallisten raittiusjärjestöjen kursseille. Lautakunnan raittiusyönohjaajat osallistuivat järjestöjen tilaisuuksiin sekä suorittivat neuvonta- ja ohjaustyötä erilaisen kerho- ja harrastustoiminnan yhteydessä.

Järjestötoiminnan ulkopuolella lautakunta ja sen toimisto harjoittivat erilaisin työmuodoin muutakin raittiusyötoimintaa. Lautakunta tilasi jälleen huomattavan määrän eri raittiuskeskusjärjestöjen julkaisuja, joita levitettiin erilaisiin sosiaalisiin kohteisiin, korkeakouluihin, ylioppilaskokelaille, työmaa- ja

kansanruokaloihin jne. Samoin hankittiin raittiusmainoksia, tiedotteita yms. jaettavaksi tilaisuuksissa, järjestöjen kokouksissa jne. Lautakunnan ja raittiuspiirijärjestöjen yhteisiä tiedotuslehtisiä »Raittiusyön Kentältä» ja »Nytt från nykterhetsnämnden» jaettiin kuusi kertaa vuodessa yhteensä 4 000 kpl:n kertapainoksena paitsi järjestöjen jäsenille myös muihin kohteisiin. Edelleen kohdistettiin oppilaitoksiin, ensisijassa kansa-, ammatti- ja oppikouluihin erilaista ohjaus- ja kilpailutoimintaa, minkä lisäksi niiden omaehtoista raittiusyötä tuettiin kaikin mahdollisin tavoin. Vuoden aikana järjestettiin kaksi ohjelmakiertuetta kansakouluihin, ensimmäinen huhti-toukokuussa ja toinen raittiusviikon aikana loka-marraskuussa.

Kertomusvuoden raittiusviikon järjestelyihin lautakunnan toimisto osallistui huomattavalla tavalla luovuttaen koko viranhaltijakuntansa viikon käytännöllisiin järjestelyihin sekä myöntämällä raittiusviikkotoimikunnalle erillisen avustuksen järjestelykustannusten peittämiseen.

Lautakunnan toimiston lainaustoimintaa kehitettiin edelleen ja lainaus järjestöille lisääntyikin kertomusvuoden aikana noin neljäsosalla. Lisääntyminen oli havaittavissa lähinnä elokuvakopioiden lainauksessa. Lainaustoimintaa kehitettiin lähinnä juuri tältä osin, sillä vuoden aikana kartutettiin lainavarastoa 18 uudella lyhytelokuvakopioilla, niiden kokonaisuusmäärän noustessa vuoden lopussa 130:een.

Edellisen vuoden puolella alulle pantua

juopumuspidätystutkimusta jatkettiin kertomusvuonna ja tutkimusta koskeva yhteen-
veto oli elokuussa valmiina saatettavaksi jul-
kisuuteen. Varsinaisen tutkimustyön suoritti
hum.kand. Maija-Liisa Hämäläinen.

Lautakunnan johtosäännössä edellytettyä
tehtävää väkijuomaolojen tarkkailemisesta
lautakunnan toimisto pyrki mahdollisuuksien
mukaan hoitamaan. 13 lausuntoa annettiin
uusista väkijuomamyymlöistä, niiden
siirroista, uusista anniskeluravintoloista ja
anniskeluoikeuksien muuttamisesta, minkä
lisäksi jouduttiin antamaan lausunto kaikista
anniskeluravintoloista anniskelukaudeksi 1.1.
1968—31.12.1970. Vuoden aikana tehtiin
myös esitys juopuneena pidätettyjen selviä-
misaseman perustamisesta.

Toimisto. Lautakunnan toimisto sijaitsi
kertomusvuoden alussa Kallion virastotalos-
sa, jossa sillä oli käytettävissään neljä hu-
onetta käsittävä toimistohuoneisto. Touko-
kuussa joutui toimisto siirtymään elintarvike-
keskuksen taloon, Helsinginkatu 24 A, jossa
sen käytettäväksi osoitettiin viisi huonetta
sekä eteis- ja varastotilat. Kertomusvuoden
aikana oli lautakunnan palveluksessa viisi
vakinaista viranhaltijaa: toimistosihtööri,
kaksi raittiustyönohjaajaa sekä kaksi toi-
mistoapulaista.

Raittiusvalistustoiminta. Puheita, esitelmiä
ja alustuksia (lukuun ottamatta kurssitoi-
mintaa) pidettiin toimiston toimeksiannosta
ja viranhaltijain toimesta kaikkiaan 187
(ed. v. 177). Viranhaltijain ohjauskäyntejä
raitti- ym. järjestöjen tilaisuuksiin, sosiaa-
liisiin laitoksiin jne. suoritettiin vuoden aikana
146 (113) kertaa. Harrastustoiminnan erityis-
ohjaajia lähetettiin lautakunnan toimesta
varhaisnuorisjärjestöjen kerhotilaisuuksiin
25 (33) tunniksi. Neuvottelu- ja valistustilai-
suuksia joko yksin tai yhteistyössä eri järjes-
töjen ym. kanssa järjestettiin 9 (10), joissa
osanottajia oli yhteensä 1 090 (1 210).

Eri raittiustyöjärjestöjen kustantamia kuu-
kausjulkaisuja tilattiin ja jaettiin sosiaali-
sille laitoksille, työmaaruokaloille, ylioppi-

laskokelaille ja koululaisille yhteensä 1 360
(1 305) vsk. sekä erityisnumeroita 2 600
(2 600) kpl. Raittiuskilpajoitusten palkin-
noiksi jaettiin yhteensä 304 (371) kirjaa.
Raittiustyöjärjestöjen oppikirjoja jaettiin vuo-
den aikana helsinkiläisille oppikouluille
1 208 kpl.

Vuoden aikana julkaistiin lautakunnan
toimiston ja raittiustyöjärjestöjen yhteisjul-
kaisuna (tiedotuslehtenä) »Raittiustyön Ken-
tältä» -julkaisua kuusi painosta yhteismää-
rältään 21 000 kpl ja samoin ruotsinkielistä
»Nytt från nykterhetsnämnden» -julkaisua
yhteismäärältään 3 000 kpl. Lehtien toimi-
tus- ja jakelutyöt suoritettiin toimistossa ja
ilmaisjakelu tapahtui pääkaupungin raittiustyö-
järjestöjen aikuisjäsenille sekä eräille hallinto-
elimille, järjestöille ja laitoksille.

Vuoden aikana järjestettiin kaksi ohjelma-
kiertuetta kansakouluihin, joissa pidettiin
yhteensä 66 tuntia. Osanottajia oli 15 640
kansakoululaista.

Erialaista juliste- ja ohjelmistoaineistoa jär-
jestöjen ym. käyttöön hankittiin 4 680 kpl.

Työväen Raittiuspäivänä 2.4. osallistuttiin
kahden juhlan järjestämiseen. Lisäksi pidet-
tiin selostustilaisuus sanomalehdille sekä suori-
tettiin kahden viikon aikana elokuvamai-
nontaa 15 elokuvateatterissa.

Raittiustaloustoiminta. Raittiustaloustoiminta, jota vietettiin 29.10.—5.11.,
tunnuksena oli »Itsenäisyys - raittiustyö» (»Själv-
ständighet - nykterhet»). Neuvottelutilaisuus-
udessa 22.6. sovittiin Helsingissä toimeenpan-
tavan raittiustyöviikon toiminnallisista suunta-
viivoista, jotka huomattavalla tavalla poik-
kesivat aikaisempien raittiustyöviikkojen jär-
jestelyistä. Suunnitelma hyväksyttiin raitti-
ustaloustoiminnan koolle kutsuessa, 4.9. pi-
detyssä raittiustyöjärjestöjen edustajien neuvot-
telutilaisuudessa. Kokoukseen osallistui kaik-
kiaan 51 edustajaa 32 järjestöstä. Lopullisesti
suunnitelma vahvistettiin raittiustaloustoimi-
nän kokouksessa 19.9.

Uudistetun suunnitelman mukaan raittiustyö-
viikon tilaisuuksien käytännöllinen järjestely
annettiin raittiustyöjärjestöjen yhteistoimi-

kunnalle, joka yhdessä toiminnanohjaajien ja raittiuslautakunnan toimiston edustajien kanssa muodosti raittiusviikkotoimikunnan. Järjestelyjen työnjaosta sovittiin siten, että raittiuslautakunnan toimiston tehtäväksi tuli järjestää liikennekilpailu ja korokekeskustelu, samoin kansakouluissa toimeenpantava ohjelmakiertue. Kaikkien järjestelyelinten yhdysmieheksi valittiin toiminnanohj. Aarre Lauliainen, jonka lisäksi hänen tuli yhteistoiminnassa raittiuslautakunnan toimiston kanssa suunnitella ja toteuttaa raittiusviikon mainonta sekä muut viikon toimintaan liittyvät toimenpiteet.

Liikennekilpailu järjestettiin sunnuntaina 29.10. klo 12. Kilpailu oli rajoitettu kokeilu- luontoisesti vain raittiusjärjestöjen kilpailuryhmiä koskevaksi. Kilpailuun osallistui 21 henkilöautoa, joissa kussakin oli 4- tai 3-henkinen kilpailuryhmä. Kilpailu käsitti ajo- ja liikennetuntemuksen lisäksi eräitä kysymyksiä, jotka koskivat kaupungin tuntemusta, sekä raittius- ja alkoholialaa. Ajoreitti oli noin 40 km:n pituinen suuntautuen pääasiassa esikaupunkialueille.

Korokekeskustelu toimeenpantiin maanantaina 30.10. klo 19 Balderin salissa. Keskustelun aiheena oli »Mitä uudet alkoholilakiesitykset hallituksen esittämässä muodossa toteutettuina merkitsevät». Johdantopuheenvuoron käytti toim.siht. Mauno Merilinna. Keskusteluun osallistuivat kodin, A-klinikkasäätiön, poliisilaitoksen, Alkoholiliikkeen, nuorisotyön ja raittiusliikkeen edustajat. Keskustelijat vastasivat myös yleisön taholta tulleisiin kysymyksiin. Yleisöä oli paikalla n. 80 henkilöä.

Lastenjuhla järjestettiin tiistaina 31.10. klo 18 työväenopiston juhlasalissa. Tilaisuudessa oli läsnä lapsia vanhempineen n. 500. Kirkkojuhla järjestettiin torstaina 2.11. klo 19 Kallion kirkossa. Juhlayleisöä oli n. 650 henkilöä. Nuorison yökonsertti pidettiin perjantaina 3.11. klo 23 työväenopiston juhlasalissa. Ohjelmassa oli ns. »pop»-musiikkia sekä nuorisomuotiesitys. Nuoriso täytti salin

ääriään myöten n. 500 nuoren jäädessä ovien ulkopuolelle. Kaikkiaan oli tilaisuudessa läsnä n. 600 henkilöä. Päättäjäisjuhla järjestettiin sunnuntaina 5.11. klo 14 työväenopiston juhlasalissa. Tilaisuudessa jaettiin myös liikennekilpailun palkinnot. Yleisöä oli läsnä n. 450 henkilöä. Kansakoulujen ohjelmakiertue alkoi 26.10. ja päättyi 9.11. Kaikkiaan järjestettiin kiertueen aikana 21 tilaisuutta, joihin osallistui yhteensä n. 7 720 kansakoululaista. Kiertueen puhe-, musiikki- ja leikki-ohjelmasta vastasivat Terhikki Haapalinna, Kaj Engström ja Tor Hannér.

Raittiusviikkotilaisuuksia järjestivät lisäksi monet muut järjestöt. Kaikkiaan järjestettiin raittiusviikon tilaisuuksia toimiston saamien tietojen mukaan 35 (41), joissa yleisöä oli yhteensä n. 4 645 (4 325). Edellä esitettyihin lukuihin eivät kuitenkaan sisälly aikaisemmin mainitut kansakoulutilaisuudet.

Raittiusviikkoa koskevan tiedotustoiminnan ja tilaisuuksien mainonnan osalta suoritettiin seuraavat toimenpiteet: Mainoslehtinen yleistilaisuuksia varten painatettiin 20 000 kpl:n painoksena. Lehtinen oli 4-sivuisen ja sitä jaettiin lähinnä kansakoululaisten kautta koteihin. Osa lehtisistä jaettiin raittiuspiirijärjestöjen välityksellä. Lastenjuhlaa, nuorison yökonserttia ja päättäjäistilaisuutta esittelevistä mainoslehtisistä otettiin kunkin tilaisuuden osalta 10 000 kpl:n painos. Myös kirkkojuhlasta valmistettiin ohjelmalehtinen 3 000 kpl:n painoksena. Lehtiset jaettiin raittiuspiirijärjestöjen välityksellä ns. esikaupunkijakeluna. Elokuvamainontaa varten valmistettiin 18 kpl elokuvateatterimainoksia, joista osa valmistettiin raittiusviikon yleisjulisteen ja osa viimeisimmän liikenne-raittiusjulisteen pohjalta. Esitysaika oli 18 elokuvateatterissa ajalla 20.10.—2.11.

Selostustilaisuus päivälehtien ja eräiden ammattilehtien toimittajille järjestettiin torstaina 26.10. klo 13 NMKY:n ravintolan kabinetissa. Läsnä oli 14 henkilöä, joista 8 edusti lehdistöä ja loput raittiuspiiritoimikuntia sekä lautakunnan toimistoa. Raittiusviikon ju-

listeita ja ohjelmistoa tilattiin Suomen Raittiusjärjestöjen Liitolta jaettavaksi edelleen niitä haluaville järjestöille ja laitoksille. Uuden Raittiusseuran julkaisun yhteydessä toimitettua Yliveto-lehteä jaettiin päättäjäistilaisuuden yhteydessä. Sanomalehti-ilmoituksia julkaistiin pääkaupungin kaikissa päivälehdissä, viikon aikana yht. 34. Erityismainontaa varten hankittiin 1 000 kpl ilmapalloja käytettäväksi lastentilaisuuksissa, 200 kpl Helsingin raittiusviikkotoimintaan sommiteltua julistetta käytettäväksi liikennekilpailussa ja oppikoulujen ilmoitustauluilla, 250 kpl lompakkomuistioita, joita jaettiin esiintyjille, toimihenkilöille ja muille raittiusviikkotoimintaan vaikuttaneille järjestöjen edustajille, sekä muovivaimeesta valmistettuja asiakirjasuojuksia käytettäväksi liikennekilpailussa sekä vastaisessa järjestelytoiminnassa.

Lainaustoiminta. Toimiston lainaustoimintaan ja myös sen omaan valistustoimintaan hankittiin vuoden aikana 18 uutta lyhytelokuvakopiota sekä yksi uusi diakuvasarja. Vuoden lopussa oli toimiston käytettävänä 130 lyhytelokuvaa, 37 raina- ja kuultokuva-sarjaa, neljä Bell & Howell -merkkistä 16 mm:n elokuvakonetta, Grundig-merkkinen magnetofoni, kaksi rainaheitintä, kaksi elokuvakangasta, elokuvanauhojen korjauslaite sekä esityspöytä. Lainauksia suoritettiin seuraavasti: elokuvakoneita 452 (345) kertaa, raittiusaiheisia lyhytelokuvia 1 597 (1 022), muita lyhytelokuvia 1 080 (1 060),

rainakoneita 17 (8), diaprojektorita 15 (—), valkokankaita 27 (47) sekä kansallispukuja 45 (31) kertaa.

Kilpailu- ja kurssitoiminta. Toimisto järjesti vuoden aikana seuraavat aktivointikilpailut: kaupunkituntemuskilpailun raittiusjärjestöjen jäsenille, veikkaustietokilpailun varhaisnuorisjärjestöjen jäsenille sekä liikennekilpailun raittiusjärjestöjen autoryhmille. Yhteinen osanottajamäärä oli 1 240 (1 650).

Vuoden aikana järjestettiin yksin tai yhteistoiminnassa raittiuspiirijärjestöjen kanssa 6 (8) kurssia, joihin osallistui yhteensä 180 (212) henkeä.

Kurssiavustukset. Lautakunta jakoi anomuksesta raittiuskeskusjärjestöjen kurseille osallistuneille helsinkiläisille osanottajille kurssiavustuksia. Avustuksia haki kaikkiaan 95 (78) henkilöä, joista 88:lle (71) myönnettiin avustus. Avustusten kokonaismäärä nousi 2 000 mk:aan.

Avustuksia raittiusjärjestöjen tukemiseen vapaiden järjestöjen kautta jaettiin yhteensä 79 (75) järjestölle. Avustusta haki 81 (76) järjestöä. Avustusten kokonaissumma oli 137 381 mk.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden talousarvioon oli lautakunnan käyttöön merkitty 149 499 mk ja avustuksia varten 139 000 mk. Lisämäärärahoja ja ylityksiä myönnettiin yht. 4 176 mk. Lautakunta käytti omaan toimintaansa kaikkiaan 133 975 mk.

Tuloja oli lautakunnalla kertomusvuonna 200 mk.